

Kostyrya I. O., Doctor of Political Sciences, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine, Kyiv),
gileya.org.ua@gmail.com

Modern Ukraine cultural policy: challenges of globalization and regionalization

The article is devoted to the critical analysis of the Ukraine's contemporary cultural policy theoretical foundations in conditions of globalization and regionalization challenges. The field of the research perspective covers the positive and negative aspects of globalization and anti-globalization trends. As a result of the analysis, the article distinguishes dynamism, orientation towards the person, complexity, semantic, rhythm, and hybridity to be the main features of contemporary cultural politics. On the basis of these features, cultural policy is defined as a purposeful activity of the state, public, and business institutions for implementing political, economic and social interests in the field of a particular country or region culture. There are three principles to lay the basis for the modern state cultural policy: the subjective principle of human priority in the cultural space; the intersubjective principle of social needs been taken into account; a symbolic principle of cultural diversity.

Keywords: Ukraine, cultural policy, globalization, regionalization, principles of cultural policy.

* * *

УДК 329.78–053.6(477)«1990/2015»

Коцур Л. М.,
кандидат історичних наук, старший викладач,
ДВНЗ «Переяслав–Хмельницький ДПУ ім. Григорія
Сковороди» (Україна, Переяслав–Хмельницький),
dombrovska_ne@ukr.net

Участь молоді у громадсько–політичному житті України: 1990–2015 рр.

Розкрито особливості участі української молоді у громадсько–політичному житті країни в роки незалежності. Особливу увагу приділено основним напрямкам політичної активності молоді під час Революції на граніті 1990 р. Виявлено основні вектори громадсько–політичної діяльності молоді у першому десятилітті Української незалежної держави, зокрема роботи у партіях та громадських організаціях. Прослідковано зміни у молодіжному середовищі на початку та упродовж першого десятиліття 2000-х років. Відтак, особливу увагу приділено участі молоді у виборчих кампаніях та суспільно–політичних рухах (Помаранчева Революція, Революція Гідності). Проаналізовано вікові особливості депутатів Верховної Ради України, зокрема на присутність осіб, які підпадають під категорію молоді. Прослідковано причини політичного абсентеїзму молоді, який спостерігається упродовж усього періоду незалежної України та шляхи його подолання.

Ключові слова: громадсько–політичне життя, молоді, вибори, електорат, депутати, політизація, громадські організації, органи влади.

Здобуття Україною незалежності значною мірою залежало від активної участі молоді у суспільно–політичних процесах. Молоддю прийнято вважати осіб віком від 16 до 34 років, а однією з форм політичної участі є молодіжні студентські рухи. Саме молоді виступила рушійною силою революційних змін в СРСР кінця 1980–х – початку 1990 рр. Пізніше значна частина молоді взяла участь у розбудові незалежної України. Тому в умовах сьогодення надважливо прослідкувати динаміку участі молоді громадсько–політичному житті країни.

Окремі аспекти, пов'язані з досліджуваною проблематикою вже висвітлено у наукових доробках С. Коника, В. Кулика, Л. Пильгун, А. Колобова, І. Єленев, С. Безклетного, І. Коротича, Г. Ковалю, Т. Дроздової, І. Гайдасенка та ін. Ролі молодіжних організацій у суспільно–політичних процесах Україні присвячені праці В. Коцура [2; 8; 9]. Водночас революційні та воєнні події останніх років в Україні спонукають по–новому оцінити внесок молоді у громадсько–політичне життя держави.

У процесі здобуття незалежності України важливу роль відіграла молодь [6], яка напередодні цих подій почала активно об'єднуватися навколо молодіжних організацій [10, с. 317]. Вони створювалися по всій території України, але наймасовіше цей процес відбувався на Галичині. Так, у лютому 1987 р. у Львові виникли два клуби: Молодих учених і «Дзеркала» [10, с. 317]. У грудні 1988 р. в Тернопільському державному педагогічному інституті (нині – ТНПУ ім. В. Гнатюка) утворилося студентське товариство «Вертеп» [10, с. 318]. 25 травня 1989 р. почала свою діяльність ще одна молодіжна організація Студентське братство, а вже на початок 1990 р. його осередки нараховували близько 1000 членів [10, с. 319]. Усі ці молодіжні організації активно брали участь у протестних акціях та мітингах тих років. Саме голодування студентів у жовтні 1990 р. на площі Жовтневої революції у Києві стало переломним моментом на шляху здобуття незалежності. Ще влітку 1990 р. представники Київського крила Української Студентської Спілки (УСС) взяли участь в святкуванні 500–річчя українського козацтва на Запоріжжі, що було зорганізоване Народним Рухом України (НРУ). На святкуванні були присутні всі активісти організації. Там вперше було оприлюднено ідею проведення політичного голодування в Києві. Студентські активісти вимагали радикальних змін та реформування всіх сфер суспільного та економічного життя, а цього можна було досягти лише рішучими та радикальними діями, адже на допомогу націонал–демократів та демократичної частини Верховної Ради лідери УСС не сподівалися.

Невдовзі у Вільносі (Литва) відбулася зустріч молодіжних і студентських опозиційних організацій СРСР, де були проведені переговори між керівниками УСС (О. Доній, Ю. Зубко) та Студентським братством (О. Кузан, Т. Давидяк), на яких було досягнуто принципових домовленостей та узгоджено план дій. Після цього почався процес підготовки до акції протесту. І вже о десятій ранку 2 жовтня 1990 р. біля сорока активістів УСС та Студентського братства, розстеливши на гранітних плитах площі Жовтневої революції матраци, оголосили про початок голодування. Пізніше з'явилися транспаранти з гаслами та вимогами студентів. Рівно о 20–ій годині було встановлено намети [11].

Представники Революції на граніті (або Студентської революції на граніті) 1990 р. вимагали: не допустити підписання нового Союзного договору; здійснити перевибори Верховної Ради УРСР на багатопартійній основі; затвердити проходження військової служби юнаками–українцями на території України; націоналізувати майно компартії України та ВЛКСМ; відправити у відставку голову Верховної Ради УРСР Кравчука Л. М. та голову Ради Міністрів УРСР Масола В. А. та ін. Голодування студентів на площі Жовтневої революції (тепер – Майдан Незалежності) та масові акції протестів у Києві, провідну роль у яких відігравали студенти та учні технікумів і ПТУ, тривали з 2 до 17 жовтня 1990 року. У результаті влада змушена була задовольнити майже всі вимоги протестувальників [16, с. 10].

Проте вже перші роки (1991–1992 рр.) самостійної держави призвели до ідеологічної, політичної та організаційної кризи молодіжного руху. Досягнення державної незалежності викликало масовий відхід

частини молоді від активної роботи в організаціях. У період з 1993–1996 рр. фактично тривав пошук нових організаційних форм роботи в молодіжному середовищі та налагодження механізмів діалогу між молоддю та державною владою. Молодь почала шукати можливість самореалізуватися через участь в партійній роботі [1].

Особливості ідейно–політичних уподобань молоді відображалися на її електоральних орієнтаціях і, як наслідок, на електоральній поведінці, підтримці на виборах різних політичних сил. Характерно, що найпопулярнішими політичними силами для молоді були «екологічні рухи («зелених») та національно–демократичні партії й рухи. Наприклад, високий рівень популярності Партії зелених та комуністичної партії серед молоді спостерігався впродовж 1990–х рр. [18, с. 63].

У 1996–1999 рр. помітною була тенденція очолити загальноукраїнський організований молодіжний рух. В цей період значної популярності набула ідея створення єдиного респрезентанта інтересів молодіжного руху перед державою та міжнародними організаціями. Спостерігалось підвищення діяльності активістів різних молодіжних організацій у виборчих кампаніях. Молоді люди почали самі висуватися в органи місцевого самоврядування на різноманітних виборах. Крім того, під час виборчих кампаній 1998 та 1999 рр. молоді активісти брали найширшу участь як в ролі ініціаторів створення широкої громадської підтримки в молодіжному середовищі тієї чи іншої партії чи політика, так і в ролі кандидатів в депутати на різних рівнях [6, с. 87–88]. Наприклад, участь молоді під час парламентських виборів 1998 р. складала – 67%, а під час першого туру президентських виборів 1999 р. – 61%. Окрім того, посилилося становище партій національно–демократичної орієнтації [18, с. 62].

Кінець даного періоду відзначався значною політизацією молодіжного середовища і в першу чергу організованого молодіжного руху [1]. Так, у 1998 р. депутатами місцевих рад лише у Донецькій області стало більше 300 молодих людей віком до 28 років. Утворювалися громадські об'єднання молодих депутатів, вони навчалися вирішувати проблеми місцевого самоврядування та лобіювати свої інтереси на всіх щаблях влади, обмінювалися досвідом. Цей рух поширився на всю Україну. Але представництво молоді в органах місцевого самоврядування все ж не було достатнім для суттєвого впливу на прийняття рішень [7, с. 87–88].

Заснування у 1998 р. Молодіжного уряду України покликане було поліпшити ситуацію з громадсько–політичної діяльності молоді, а також з метою участі у виробленні та реалізації молодіжної політики в Україні органами державної влади, політичними та громадськими організаціями. Об'єднання молоді почали дедалі активніше брати участь у суспільно–політичних процесах, реалізовувати програми з питань державотворчих процесів, займатися її професійною орієнтацією. Водночас переважна частина молодих людей потрапляла до лав державного управління поза встановлених методів відбору. Найбільш реально і широко молодь була залучена до процесів прийняття рішень через участь у різноманітних громадських об'єднаннях – молодіжних та дитячих громадських організаціях, органах студентського самоврядування,

студентських профспілках, молодіжних парламентах тощо [5].

Характерно, що особливою активністю серед молодіжних організацій на початку 2000–х рр. вирізнялася Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Асоціація молодих депутатів України». Так, протягом 1999–2000 рр. вона провела серію семінарів у регіонах України для молодих депутатів місцевих рад «Рада і депутати. Робота в ім'я громади». На семінарах розглядалися теми, які стосуються повноважень та відповідальності депутатів, планування роботи, їхньої ролі в розвитку громад. За оцінками учасників та експертів таке навчання значно сприяло підвищенню фахового рівня молодих депутатів [4].

Іншим напрямом участі молоді в політиці стало її залучення до роботи у виконавчих структурах органів місцевого самоврядування. В органах місцевого самоврядування станом на 2000 р. було зосереджено близько 68 тис. посадових осіб, серед яких близько 23% – віком до 30 років. Збільшення молоді в політиці призвело до інституалізації цього напрямку, зокрема, у 2000 р. була створена Спілка молодих державних службовців України. Одним із головних її завдань було формування нової високопрофесійної еліти державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування [4].

Незважаючи на ці кроки активна участь молоді у державотворчих і політичних процесах на початку 2000–х рр. значно впала, особливо у південно–східних областях. Так, у 2001 р., напередодні парламентських виборів, Донецькою обласною організацією «Асоціація молодих депутатів України» було проведено соціологічне опитування серед студентів вузів. Його результати виявили вкрай низький (практично нульовий) рівень політичної активності студентської молоді. Але було й одне цікаве відкриття – «гуманітарії» цікавилися політичними процесами набагато менше, ніж «технарі». За результатами опитування була проведена активна дискусія серед молоді в засобах масової інформації, на «круглих столах», диспутах, присвячених цій тематиці. Незважаючи на всі зусилля, у 2002 р. з низки об'єктивних і суб'єктивних причин кількість молодих депутатів у місцевих радах так і не зросла. Хоча, в багатьох випадках на виборах 2002 р. до органів місцевого самоврядування виборці обирали депутатів саме за віковим критерієм [7, с. 87–88]. Більше того, участь у голосуванні під час парламентських виборів 2002 р. взяли всього лиш 59% молодих людей [18, с. 62].

Вибори Президента України 2004 р. кардинально змінили політичну ситуацію. Молодь була втягнута у виборчі перегони. І можна було б радіти її політичній активності, якби не тривожні факти різкого протистояння в молодіжному середовищі, які виникли на тлі жорсткої політичної боротьби. Деякі кандидати використовували молодь для досягнення своїх політичних цілей. Молодь, у свою чергу, брала участь у виборах не на засадах розбудови майбутнього держави, свого майбутнього, а в умовах зведення політичних рахунків і різкого неприйняття альтернативної політичної думки. Це призвело до масових порушень громадського порядку, жорстокості й неповаги до інших [7, с. 87–88]. Загалом, у виборах взяли участь понад 71% молодих людей [12]. Проте, під час Помаранчевої революції ідеологами, натхненниками та організаторами якої виступили

представники громадянського суспільства [16, с. 10] молодь відіграла досить опосередковану роль – «були просто масовкою» [17].

Значно погіршилося становище молоді під час виборчих перегонів 2006 р. після запровадження пропорційної виборчої системи з так званими закритими списками до рад майже всіх рівнів. У середовищі достатньо впливових політичних сил неодноразово виникали конфлікти стосовно торгівлі місцями у прохідній частині виборчих списків. Звісно, це унеможливило потрапляння туди талановитої, але не спроможної викласти відповідну суму, молоді. Тому під час парламентських виборів 2006 р. явка молоді становила 57% [18, с. 62], а від молоді обрано 41 народного депутата. Показово, але найбільше молодих людей потрапило до парламенту від партії регіонів – 21; від БЮТ – 11, інші соціалісти та безпартійні [14].

Президентські вибори 2010 року були складними й суперечливими для молоді. Під час президентських виборів 2010 р. явка молоді складала 57%. З них близько 31% – переважно представники південно-східних областей України – віддали свої голоси за В. Януковича [18, с. 45, 62].

Водночас слід відзначити, що парламентські вибори 2012 р. не сильно вирізнялися електоральною активністю молоді. Так, дані за 2012 р. свідчать, що 7 мільйонів молодих людей, які мають право голосу, жодного разу не скористалися ним на парламентських виборах. А активність молоді у громадсько-політичному житті України ледь досягала 5% [19]. Наприклад, частка тих, хто взяв участь у парламентських виборах 2012 р., серед молоді віком до 29 років була меншою на 4,5% від старшого покоління, а рівень участі у виборах становив 47% (найнижчий показник за весь час проведення екзит-полів) [18, с. 62].

Революція гідності (Європейська революція, Євромайдан) 2013 р. – політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 рр., викликані відходом політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу. Однією з головних причин протестів стала надмірна концентрація влади в руках президента В. Януковича та його «сім'ї», створення неефективної системи управління [16, с. 10; 9]. Показово, але внаслідок революції молодь значно активніше почала брати участь у виборчих і громадсько-політичних процесах. Незважаючи на те, що за П. Порошенка у 2014 р. більше голосував старший електорат (бо за голоси молодшого електорату змагалось чимало інших претендентів, передусім це – О. Ляшко, який серед електорату віком до 30 років був другим, набравши 15,5% голосів) за нього проголосували 55% молоді [15, с. 45]. Проте, у новообраному післяреволюційному парламенті кількість народних депутатів, які підлягають під категорію молоді ледь сягнула позначки у 8% [3]. Також значний відсоток молоді задіяний у волонтерських та благодійних рухах.

Висновки. Отже, слабка громадсько-політична активність молоді в незалежній Україні спричинена низкою чинників:

1) дається в знаки бюрократія та фінансова неспроможність молоді брати участь у політичних процесах, особливо балотуватися у депутати під час виборів;

2) влиття значної частини молоді у владу супроводжується політичною асиміляцією із старою

політичною елітою і це лише посилює екстрактивність українських політичних інститутів;

3) дається в знаки корупція і так звана політика «кумівства» при досягненні молоддю влади;

4) часто спостерігається розчарування і зневіра молоді в політиці. На жаль, частина української молоді використовує політику і владу як засіб особистого збагачення.

Помітними є й ментальні відмінності молоді, зокрема серед тих, які беруть участь у суспільно-політичних рухах і громадсько-політичній діяльності і тих, хто потрапляє до представницьких органів влади. Перші, здебільшого ідейні й патріотично налаштовані люди – революціонери, другі – люди з меркантильним мисленням, переважно представники бізнесу. Показовим у цьому сенсі склад українського парламенту 2006 р., у складі якого переважала молодь від партії регіонів (на той час це були особи віком до 35 р.), моральні й етичні цінності якої були сформовані у 1990-х рр.

Список використаних джерел

1. Безклетний С. Політична участь молоді та студентів як предмет політологічного аналізу України [Електронний ресурс] / С. Безклетний // Вісник НТУУ – КПІ. Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2007. – Вип.3. – С.7–13. – Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2007-3-1/01_Bezkletnij.pdf (24.01.2018).

2. Гайдаєнко І., Коцур В. Молодіжний рух і молодіжні організації в Україні у 90-ті роки ХХ ст. // Ігор Гайдаєнко, Віталій Коцур. Гуманітарний Вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. С. Сковороди»: зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип.32. – С.247–260.

3. Депутатські фракції і групи VIII скликання [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_fractions (11.02.2018).

4. Дроздова Т. Молодь як суб'єкт державотворчих процесів [Електронний ресурс] / Т. Дроздова. – Режим доступу: <http://www.kbuaara.kharkov.ua/e-book/db/2009-2/doc/3/06.pdf> (24.01.2018).

5. Коваль Г., Остапук О. Залучення молоді до процесів державотворення в Україні [Електронний ресурс] / Ганна Коваль, Олена Остапук. – Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26805/21-Koval_Ostapuyuk.pdf?sequence=1 (24.01.2018).

6. Коник С. Державотворення як управлінська категорія [Електронний ресурс] / С. Коник. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12KSMDUK.pdf> (24.01.2018).

7. Коротич І. Участь молоді у виборчому процесі: деякі проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / І. Коротич // Вісник центральної виборчої комісії. – 2006. – №1 (3). – С.87–88. – Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2006_1/visnyk_st_22.pdf (24.01.2018).

8. Коцур В. Державна молодіжна політика в Україні та механізми її реалізації на початку 90-х років ХХ ст. / Віталій Коцур // Гуманітарний Вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. С. Сковороди»: зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип.33. – С.240–251.

9. Коцур В. Українська Гельсінська спілка як складова молодіжного руху в Україні наприкінці 80-х років ХХ ст. / Віталій Коцур // Гуманітарний Вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. С. Сковороди»: зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип.33. – С.240–251.

10. Коцур В. В. Політична поведінка населення і її чинники. Галичина в процесах Суверенізації республіки / Коцур В. В. // Галичина в етнополітичному вимірі. – К.: ППЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2017. – С.312–388.

11. Кулик В. Революція на граніті: бунт покоління 1990-х [Електронний ресурс] / Віталій Кулик. – Режим доступу: <http://hvylyya.net/analytics/history/revolyutsiya-na-graniti-bunt-pokolinnya-1990-h.html> (24.01.2018).

12. Луканюк О. Чому молодь? [Електронний ресурс] / Олена Луканюк. – 18 вересня 2015. – 112.ua. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/chomu-molod-259265.html> (05.02.2018).

13. Молодь України як основа інноваційного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENT_ID=41454 (24.01.2017).

14. Народні депутати України V скликання (2006–2007) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_deputat_list?skl=6 (10.02.2018).

15. Національний екзит-пол: Президентські вибори 2014 [Електронний ресурс] / Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва». – 46 с. – Режим доступу: http://dif.org.ua/uploads/pdf/1408712237_3141.pdf (10.02.2018).

16. Пильгун Л. та ін. Посібник для молоді: Жодних рішень щодо нас без нас / Упорядники: Лариса Пильгун, Андрій Колобов, Ілона Єленева. – МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я». – Київ, 2014. – 40 с.

17. Революція досвідченої молоді [Електронний ресурс] / Олександр Михельсон, 20 грудня, 2013 – «Тиждень.ua». – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Society/96562> (05.02.2018).

18. Участь молоді в суспільному житті: досвід, можливості, бар'єри: щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2011 року) [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Державна служба молоді та спорту України. – К., 2012. – 222 с. – Режим доступу: http://dsmsu.gov.ua/media/2013/01/23/3/Dopovid_2012_s.pdf (05.02.2018).

19. Участь у політиці та громадському житті у молоді на останньому місці – соціолог [Електронний ресурс] / «Радіо свобода», 26 жовтня, 2012. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24752251.html> (24.01.2018).

References

1. Bezkletnyj S. Politychna uchast' molodi ta studentiv yak predmet politologichnogo analizu Ukraini [Elektronnyj resurs] / S. Bezkletnyj // Visnyk NTUU – KPI. Filosofija. Psychologija. Pedagogika. – 2007. – Vyp.3. – S.7–13. – Rezhym dostupu: http://novyn.kpi.ua/2007–3–1/01_Bezkletnij.pdf (24.01.2018).

2. Gajdajenko I., Kocur V. Molodizhnyj ruh i molodizhni organizacii v Ukraini u 90–ti roky XX st. // Igor Gajdajenko, Vitalij Kocur. Gumanitarnyj Visnyk DVNZ «Perejaslav–Hmel'nyc'kogo DPU im. G. S. Skovorody»: zb. nauk. prac'. – Perejaslav–Hmel'nyc'kyj, 2014. – Vyp.32. – S.247–260.

3. Deputats'ki frakcii i grupy VIII sklykannja [Elektronnyj resurs] / Oficijnyj veb–portal Verhovnoi' Rady Ukraini'ny. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_fractions (11.02.2018).

4. Drozdova T. Molod' jak sub'jekt derzhavotvorchih procesiv [Elektronnyj resurs] / T. Drozdova. – Rezhym dostupu: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009–2/doc/3/06.pdf> (24.01.2018).

5. Koval' G., Ostapjuk O. Zaluchennja molodi do procesiv derzhavotvorennja v Ukraini [Elektronnyj resurs] / Ganna Koval', Olena Ostapjuk. – Rezhym dostupu: http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26805/21–Koval_Ostapjuk.pdf?sequence=1 (24.01.2018).

6. Konyk S. Derzhavotvorennja yak upravlins'ka kategorija [Elektronnyj resurs] / S. Konyk. – Rezhym dostupu: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12KSMDUK.pdf> (24.01.2018).

7. Korotych I. Uchast' molodi u vyborchomu procesi: dejaki problemy ta shljahy i'h vyrisnennja [Elektronnyj resurs] / I. Korotych // Visnyk central'noi' vyborchoi' komisii'. – 2006. – №1 (3). – S.87–88. – Rezhym dostupu: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2006_1/visnyk_st_22.pdf (24.01.2018).

8. Kocur V. Derzhavna molodizhna polityka v Ukraini ta mehanizmy i'i realizacii' na pochatku 90–h rokov XX st. / Vitalij Kocur // Gumanitarnyj Visnyk DVNZ «Perejaslav–Hmel'nyc'kogo DPU im. G. S. Skovorody»: zb. nauk. prac'. – Perejaslav–Hmel'nyc'kyj, 2014. – Vyp.33. – S.240–251.

9. Kocur V. Ukrain's'ka Gel'sins'ka spilka jak skladova molodizhnogo ruhu v Ukraini naprykinci 80–h rokov XX st. / Vitalij Kocur // Gumanitarnyj Visnyk DVNZ «Perejaslav–Hmel'nyc'kogo DPU im. G. S. Skovorody»: zb. nauk. prac'. – Perejaslav–Hmel'nyc'kyj, 2014. – Vyp.33. – S.240–251.

10. Kocur V. V. Politychna povedinka naseleння i i'i chynnyky. Galychna v procesah Suverenizacii' respubliky / Kocur V. V. // Galychna v etnopolitychnomu vymiri. – K.: IPIEND imeni I. F. Kurasa NAN Ukraini'ny, 2017. – S.312–388.

11. Kulyk V. Revolucija na graniti: bunt pokolinnja 1990–h [Elektronnyj resurs] / Vitalij Kulyk. – Rezhym dostupu: <http://hvylya.net/analytics/history/revolyutsiya-na-graniti-bunt-pokolinnja-1990-h.html> (24.01.2018).

12. Lukanjuk O. Chomu molod'? [Elektronnyj resurs] / Olena Lukanjuk. – 18 veresnja 2015. – 112.ua. – Rezhym dostupu: <https://ua.112.ua/statji/chomu-molod-259265.html> (05.02.2018).

13. Molod' Ukraini'ny jak osnova innovacijnogo rozvytku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENT_ID=41454 (24.01.2017).

14. Narodni deputaty Ukraini'ny V sklykannja (2006–2007) [Elektronnyj resurs] / Oficijnyj veb–portal Verhovnoi' Rady Ukraini'ny. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_deputat_list?skl=6 (10.02.2018).

15. Nacional'nyj ekzyt–pol: Prezydents'ki vybory 2014 [Elektronnyj resurs] / Fond «Demokratychni iniciatyvy imeni Il'ka Kucheryva». – 46 s. – Rezhym dostupu: http://dif.org.ua/uploads/pdf/1408712237_3141.pdf (10.02.2018).

16. Pyl'gun L. ta in. Posibnyk dlja molodi: Zhodnyh risheń nas bez nas / Uporjadnyky: Larysa Pyl'gun, Andrij Kolobov, Iлона Jeljenjeva. – MGO «Social'ni iniciatyvy z ohorony praci ta zdorov'ja». – Kyi'v, 2014. – 40 s.

17. Revolucija dosvidchenoi' molodi [Elektronnyj resurs] / Oлександр Myhel'son, 20 grudnja, 2013 – «Tyzhden.ua». – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Society/96562> (05.02.2018).

18. Uchast' molodi v suspil'nomu zhytti: dosvid, mozhlyvosti, bar'jery: shhorichna dopovid' Prezydentu Ukraini'ny, Verhovnij Radi Ukraini'ny, kabinetu Ministriv Ukraini'ny pro stanovyshe molodi v Ukraini'ni (za pidsumkami 2011 roku) [Elektronnyj resurs] / Ministerstvo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukraini'ny, Derzhavna sluzhba molodi ta sportu Ukraini'ny. – K., 2012. – 222 s. – Rezhym dostupu: http://dsmsu.gov.ua/media/2013/01/23/3/Dopovid_2012_s.pdf (05.02.2018).

19. Uchast' u polityci ta gromads'komu zhytti u molodi na ostann'omu misci – sociolog [Elektronnyj resurs] / «Radio svoboda», 26 zhovtnja, 2012. – Rezhym dostupu: <https://www.radiosvoboda.org/a/24752251.html> (24.01.2018).

Kotsur L. M., candidate of historical sciences, senior lecturer, Perejaslav–Khmelnitsky DPU named after Hryhoriy Skovoroda (Ukraine, Perejaslav–Khmelnitsky), dombrovska_ne@ukr.net

Participation of youth in public–political life of Ukraine: 1990–2015

The features of the participation of Ukrainian youth in the public–political life of the country during the years of independence are revealed. Particular attention is paid to the main directions of youth political activity during the 1990 «Revolution on Granites». The main vectors of public–political activity of youth in the first decade of the Ukrainian independent state, in particular, work in parties and public organizations, were identified. Changes in the youth environment were observed in the beginning and during the first decade of the 2000s. Particular attention is paid to the participation of young people in election campaigns and socio–political movements (Orange Revolution of 2004, Revolution of Dignity of 2014). The age–old peculiarities of the deputies of the Parliament of Ukraine, in particular the presence of people who fall into the category of youth, are analyzed. The reasons for the youth's political absenteeism, which is observed during the entire period of independent Ukraine and the ways of overcoming it, are traced.

Keywords: public–political life, youth, elections, electorate, deputies, politicization, public organizations, authorities.

* * *

УДК 141+168

Ладний Ю. А.,
здобувач, Інститут політичних і етнонаціональних
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України
(Україна, Київ), yura_ladnyi@ukr.net

Пасічник І. М.,
аспірант, Київський університет ім. Б. Гринченка
(Україна, Київ), IvanNic@bigmir.net

ЕТНОПОЛІТИКА ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО В ІСТОРИКО–ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДИСКУРСАХ (До 100–РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ГЕТЬМАНА ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО)

Етнополітика гетьманської доби в Україні (квітень – грудень 1918 р.) довгий час залишалась за межами історико–політологічних розвідок. Мета